

ΑΠΟ ΤΑ ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΩΝ ΛΑΩΝ

Η ΛΕΟΠΑΡΔΑΛΙΣ ΤΟΥ ΑΛΗ ΠΑΣΣΑ

Το σιδερένιο κλουβί με τὸ θερίο. — Ὁ ἄπιστος σωματοφύλαξ καὶ ἡ φριχτὴ καταδίκη του. — Πῶς εἶδε τὸ θέαμα ὁ χρονογράφος Κουτσαλένης. — Πῶς ἐθανατώθη ἕνας Δελβιότης. — Τὸ κανόνι ὡς μέσον ἐκτελέσεως. — Ἐἶς δύο ἀρματωλοὶ Ψαρρογιανναῖοι. — Ὅταν ἀπιστοῦν οἱ τουρκοπεύλες. — Ἐλιθεβολήθη γιὰτὶ περὶ ἀγάπης.

Στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπίνης θρηωδίας, τὸνομα τοῦ Ἀλῆ Πασσά κατέχει μιὰ ἀπὸ τὶς πρῶτες θέσεις. Τὰ θλιβερὰ αὐτὰ πρωτεία ἀφείλονται σὺν ἀναριθμητοῖς δολοφονίαις, τὰ τρομερὰ μαρτύρια, τοὺς διαγυμνοὺς στούς δλίους ὑπέβαλλε τοὺς κατοίκους τῆς Ἡπείρου — κατὰ προτίμησιν βέβαια τοὺς χριστιανούς — ὁ ἀιμοχαρέστερος τῶν τυράννων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Μερικὰ ἀπὸ τὰ κακοεργήματα αὐτοῦ τοῦ Ἀλῆ δὲν εἶνε ἴσως γνωστὰ στοὺς ἀγανώστες μας καὶ ἀξίζουσι τὸν κόπο νὰ διαβασθῶν.

Μέσα στὸ φρούριον τῶν Ἰωαννίνων, πλάγι στὸ σερράγι του, ὁ Ἀλῆ Πασσά εἶχε μιὰ λεοπαρδαλι μέσα σ' ἕνα εὐρύχωρο σιδερένιο κλουβί στηριζόμενο ἐπάνω σὲ τέσσαρες μικρὲς ρόδες. Ὅταν ἐπρόκειτο νὰ θανατωθῆ κατὰδικος μετὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ τοῦ θανάτου, ὁ τύραννος διέταξε καὶ ἄφηνεν τὸ θερίο διὰ μέρους νηοτικο. Ἐπειτα τὸ ἔφερναν, ἔτσι, μετὰ τὸ κλουβί του, σὴν ἀλλῇ τοῦ Σερραγίου καὶ ὁ Ἀλῆς ἔβγαυνε σὺν «χαγιάτι» γ' ἀπολαύσει τὸ θέαμα. Ὁ κατὰδικος ἐσπρωχέτο μέσα στὸ κλουβί γυμνός καὶ οἱ στρατιῶτες ἐπέδιδαν τὸ θερίο μετὰ μακριὰ κοντάρι, μέχρις ἂν ἐξαγριωθεῖ καὶ κατασπαράξῃ τὸν δυστυχισμένο ἄνθρωπο.

Μιὰ μέρα λοιπὸν τοῦ Ἰανουαρίου 1819, ἔβαλαν μέσα σὺν κλουβί ἕνα Ἀλβανό, Γ'έκα, ὁ ὁποῖος εἶχε διαπράξει κλοπὴν ἀπὸ τὸ θησαυροφυλάκιο τοῦ Ἀλῆ καὶ εἶχε συλληφθεῖ μέσα σὲ μιὰ ὑπόνομο, κοντὰ στὸ ναὸ τοῦ Ἀρχιμανδρείου. Τὴν ἡμέρα ὅμως ἐκείνη συνέβη κατὰ παράξενο: Ἡ λεοπαρδαλις, μετὰ ὅλες τὶς φωνὲς τῶν στρατιωτῶν, τὰ χροπήματα τῶν τενεκέδων, τὰ κεντήματα μετὰ λόγχης, ἔσπευξε ἀκίνητη μέσα στὸ κλουβί, μπροστὰ στὸν τρομαγμένο κατὰδικον, ποὺ τὴν ἐκοίταζε μετὰ μάτια δακρυρομένα. Ὅσοι ἀπὸ πολλὰς μάταιες προσπάθειες, οἱ στρατιῶτες

μετὰ κοντάρια καὶ μετὰ σπαθιά ἐσπρωξάν τὸν κατὰδικον πρὸς τὸ θερίο, τὸ ὁποῖον ὅμως καὶ πάλι περιωρίσθηκε γ' ἀναποδογυρισθὸν μόνο τὸν ἄνθρωπο γ' ἕνα χτύπημα τοῦ ποδαριου καὶ νὰ τὸν ματώσῃ. Ἐπειτα, ἔκανε ἕνα-δύο βόλτες γύρω του, τὸν ἐπάτησε δύο ἰσχυρὰ φορῆς σὺν σπῆθος, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ θυβίῃ τὸ νῦχια σὺν κορμίον. Ἐξω φρενῶν ὁ Ἀλῆς, διέταξε νὰ ζέψουν δύο ἄλογα σὺν κλουβί καὶ νὰ σῦρουν ἔτσι τὸν κατὰδικον μετὰ τὸ θερίο μέσα ἀπὸ τοὺς κριωτέρους δρόμους τῆς πόλεως. Ἀλλὰ καὶ πάλι ματαίως. Ἡ λεοπαρδαλις ἔμεινε σὺν κλουβί τῆς κοιτάζοντας μετὰ ἀπάθεια τὸν κόσμον γύρω τῆς καὶ τὸν κατὰδικον ποὺ ἦταν λιποθυμισμένος σὺν πόδια τῆς. Ἐνας Ἡπειρώτης, ὁ Κουτσαλένης, γράφει σὺν ἀπομνημονευματά του:

«Ἐνθροῦμαι ὅτι εὐρισκόμενοι εἰς τὸ οχολεῖον τοῦ Ψαλῖδα, ἀφῆλθομεν εἰς τὸν δρόμον ἡμέραν τινα διὰ νὰ ἴδωμεν τὴν παρδαλιν, τῆς ὁποίας τὴν διάβασιν ἀπὸ τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως, στενωροῖα τῆ φωνῆ, ἐκῆρτεν ὁ κῆρυξ. Θέαμα τρομακτικὸν καὶ περιεργον! Ὁ κατὰδικος — σωματοφύλαξ τοῦ Ἀλῆ, κλέψας μέρος τοῦ θησαυρου του — ἦτο γυμνός, ἡ δὲ παρδαλις γονατιστὴ ἐνωπιόν του. Τοῦς ὄνυχάς τῆς δὲν εἶχε παντάπαισι μεταχειρισθῆ. Πῶς τοῦτο; Μήπως ἐκαμάρωνε τὸ θῦμα, ὡς ἡ γάτα τὸν ποικικόν;

Ὅταν τὸ τροχοφόρον κλουβί ἐγύρισε πάλι σὺν Σερράγι, καὶ ὁ Ἀλῆς εἶδε ζωντανὸν τὸν κατὰδικον, διέταξε νὰ τὸν βγάλουν ἀπὸ ἀπομακρυνόμενον τὸν ἄνθρωπον. Καὶ συμπληρώνει ὁ ἱστοριογράφος: «Ὁλιγώτερον γενναίωφρον ὁ Ἀλῆς, τὸ ἔκτιδος τοῦ κλώβου ἀνθρωπόμορφον τοῦτο θηρίον, διέταξε τοὺς δημίους του ν' ἀπαγχονίσουν τὸν ἐκ θαύματος σωθέντα κατὰδικον.»

Στὰ σκοτεινὰ ἐκεῖνα χρόνια ζῶσε σὺν Γιάννενα ἕνας εὐγενέστατος κατὰ τὴν ψυχὴ νέος, αἰσθηματίας καὶ πατριώτης, ὁ Γεώργιος Καραστέργιος. Μορφωμένος σὺν Σχολῆν τοῦ σοφου ματα καὶ ἔγραψε ποιήματα πατριωτικά, τὰ ὁποῖα ἐδιέβαζε κρυφὰ στοὺς ὁμογενεῖς του. Προσάντων ἐξομνοῦσε τὸν ἠρωϊκὸν θάνατον τοῦ Καποδανῆ καὶ τὰ κατορθώματα τῶν Σουλιωτῶν. Τέλος ἔγραψε καὶ ἕνα ἠρωϊκὸν ἔπος μετὰ τὸν τίτλον «Ὁ Κὺ κ λ ω ψ». Τὰ κατορθώματα τοῦ Ἀλῆ Πασσά ἐστιγματίζοντο σὲ στίχους φλογεροῦς. Ποῖος ἦταν ἐκεῖνος ποὺ ἐπρόδωσε τὸν πατριωτικὸν θάνατον. Ὅταν τοῦ ἀνήγγειλαν τὴν θανατικὴν καταδίκη, ὁ εὐαίσθητος νέος ἔπεσε νεκρὸς ἀπὸ συγκοπὴ τῆς καρδίας. Ὁ δήμιος ἐπῆγε σὺν Ἀλῆ καὶ τοῦ τὸ εἶπε. Καὶ ὁ τύραννος ἐξαγριωμένος διέταξε:

— Ἀδιάφορον! Κι' ἔτσι νὰ τὸν κρεμάσῃς, ὁρὲ!.. Στὸ πλατάνι νὰ τὸν κρεμάσῃς!..

Οἱ δυστυχισμένοι Γιαννιώτες ἐβλεπαν τὸ πτώμα τοῦ Καραστέργιου νὰ κρέμεται: δὺν μέρους ἀπὸ τὸ δέντρο. Ὁ τύραννος ἤθελε χρομάτα γιὰ νὰ ἐπιτρέψῃ τὸν ἐνταφιασμὸν του. Ὁ Ἀρχιμανδρείτης ἔκανε ἔρανο, ἔφερε σὺν Σερράγι μιὰ φοβερὰ χροσάφι καὶ πῆρε τὸ πτώμα τοῦ ποιητοῦ.

Κατὰ τὸ ἔτος 1818 οἱ ἀρχηγοὶ κλεφτῶν ἀδελφοὶ Ψαρρογιανναῖοι ἀπὸ τὸ Ραδοβίζι, Δημήτρης καὶ Νικόλας, ὕστερ' ἀπὸ πεισματικὴν καταδίωξιν ποὺ τοὺς ἔκανε ὁ Ἀλῆς, ἐξοντώθησαν. Τυχροῦτερος ὁ Δημήτρης σκοτώθηκε σὲ μάχη, ὁ Νικόλας ὅμως πιάστηκε ζωντανός. Οἱ Ἀρβανίτες τὸν ἔφεραν σὺν Ἰάννενα. Μόλις εἶδε τὸν Ἕλληνα ἀρματωλὸν ὁ Ἀλῆς, ἐχρῆδεψε τὸ γένειον του καὶ εἶπε:

— Πωπῶ, ὁρὲ, εἰσαι παλληκάρη ἐστὶ! Δὲν ταιριάζει νὰ σὲ σκοτώσω μετὰ τὸ βόλι. Μετὰ μπόμπα θὰ πᾶς! Καὶ διέταξε νὰ τὸν δέσουν σὺν στομά ἐνὸς κανονιοῦ καὶ νὰ βάλουν φωτιά. Ὁ δυστυχισμένος ἀρματωλὸς γίνθηκε χρομία κομμάτια κι' ὁ Ἀλῆς ἐχειροκροτοῦσε ἀπὸ τὴν χροά του. Τὴν ἴδια χρονιά ἕνας ἄλλος χροστιανός, ἀπὸ τὸ Δέλβινο, καταδικάστηκε σὺν ἴδιον εἶδος τοῦ θανάτου. Τὸ μόνο ἔγκλημα τοῦ ἀνθρώπου ἦταν ὅτι πῆγε σὺν χωριὸν τοῦ χωρὶς νὰ πάρῃ τὴν ἀδεια τοῦ Ἀλῆ. Γιατὶ τὰ χρονια ἐκεῖνα κανεῖς δὲν μπορούσες νὰ βγῆ ἀπὸ τὰ Γιάννενα χωρὶς καλοπληρωμένο διαβατήριον... Ὁ τύραννος, γιὰ νὰ κἀνὴ σκληρότερον τὸ θάνατον τοῦ θύματος του, διέταξε νὰ δέσουν τὸν κατὰδικον σ' ἕνα παλοῦκι καὶ νὰ παραλάσουν μπροστὰ του πολλὰς φορῆς οἱ πυροβολικαὶ καὶ τὸ κανόνι, μετὰ τὸν ἀρχηγὸν τοῦ πυροβολικοῦ Ἰμπραῖμ Μαντζοῦρ ἐπὶ κεφαλῆς. Σὲ κάθε παρέλασι ὁ Μαντζοῦρ, ἔβαζε τὸ φτυλὶ τοῦ κανονιοῦ κάτ' ἀπὸ τὴν μέτη τοῦ κατὰδικου. Ὁ Ἀλῆς ἦταν ἐκεῖ παρών καὶ εἶχε διατάξει νὰ φέρονται κοντὰ του καὶ τὴν ἀδελφὴν τοῦ θύματος, (τὴν ὁποῖαν εἶχε ἀπὸ καιρὸ σὺν χρομέι του), γιὰ νὰ ἰδῆ τὸ φοβερὸ τέλος τοῦ ἀδελφοῦ τῆς! Ἀφοῦ ὁ τύραννος ἐχόρτασε ἀπὸ τὴν ἀγωνία τοῦ κατὰδικου καὶ τῆς ἀδελφῆς του, εἶπ' καὶ τὸν ἔδεσαν σὺν στομά τοῦ κανονιοῦ. Ἐπειτα κατέβηκε ὁ ἴδιος καὶ ἔβαλε φωτιά σὺν φτυλί!

Ὁ Ἀλῆ Πασσάς.

Παράδοξος ζωὴς ἰδιοτροπία τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως! Ὁ Ἀλῆς, ποὺ δὲν εἶχε οὔτε ἱερὸν οὔτε ὄσιον, ποὺ ἐμόλυνε καὶ αὐτὸ τὸ συζυγικὸ κρεββάτι τοῦ ἀδελφοῦ του, αὐτὸς ποὺ ἐκυλιόσθηκε ὡς τὰ βαθειὰ τῶν γερσάματα σὲ ἀκατανόμαστ' ὄργια, ἤθελε νὰ παίξῃ τὸ ρόλον προστάτου τῆς δημοσίας ἠθικῆς! Ἐννοοῦσε νὰ ἐφαρμόξῃ μετὰ ὅλην τὴν ἀστυροῦτητα τὴν διάταξιν ἐκείνην τοῦ ἱεροῦ Μοσοουλιμανικοῦ δικαίου (Σιερῆ) ποὺ τιμωρεῖ τὴν συζυγικὴν ἀπιστία. Στὴν Τουρκία, τουλάχιστον ἐκεῖνα τὰ χρονια, οἱ συλλαβανόμενοι ἐπ' αὐτοφώρῳ σὲ τέτοια πράξι ἀν μὲν ἦσαν ἄγαμοι ἐτιμωροῦντο μετὰ 80 ξυλιές, ἀν δὲ ὁ ἕνας μόνον ὄθως εἰς τὸν διὰ λιθοβολισμοῦ θάνατον. Ἡ δὲ παντρεμένη γυναῖκα, σὲ τέτοια περίστασι, ἐτιμωρεῖτο σκληρότερα. Ἐβράζαν μέσα σὺν πλατὶ τῆς σαλβάρη μιὰ ζωντανὴν γάτα κι' ἔπειτα ἀρχίζαν νὰ τὴν ἐσυλίζουσι. Ἡ γάτα καταξόχισε τὴν γυναῖκα, ἡ ὁποία πέθαινε κι' ἀπὸ τοὺς ραβδισμοῦς. Ἡ ποιητὴς αὐτὴ ἐξετελεῖτο δημοσία γιὰ παραδειγματισμὸν. Ἐνας Ἀγγλος περιηγητής, ὁ κ. Τζόνες, ὁ ὁποῖος ἐξῆψε λίγον καιρὸν σὺν τῇ Ἡπειρῳ, γράφει τὴν ἀκόλουθον δραματικωτάτη σκηνὴν ποὺ συνέβη κατὰ τὴν ἐκεῖ διαμονή του:

«Τὴν ἡμέρα ποὺ ἐπρόκειτο νὰ φύγω γιὰ τὴν βορροῖα Ἀλβανία, λέγει, καὶ θέλπω νὰ ἀποχαιρετήσω τὸν Ἀλι, ἔμαθα ὅτι μιὰ νέα Ὀθωμανία, ὠραιότατη καταδικάστηκε νὰ πεθάνῃ διὰ λιθοβολισμοῦ. Ἐνῶ οἱ δύο φίλοι μου καὶ ἐγὼ ἐπληγαίναμε σὺν Σερράγι, ἀκούσαμε ἕναν ἄνθρωπον νὰ φωνάζῃ σὺν ὄρῳ μετὰ καὶ μάταια ὅτι αὐτὸς ἦτον τελέτης (δημόσιος κῆρυξ) καὶ διαλαλοῦσε διαταγὴν «σὲ κάθε ἀληθινὸν ὁπαδὸ τῆς πίστεως σὺν Μωάμεθ» νὰ πᾶν καὶ νὰ εἶξῃ ἕνα λιθίρι ἐναντίον τῆς δυστυχισμένης ἐκείνης κοπέλλας. Τὸ ἔγκλημα τῆς ἦταν ὅτι εἶχε ἐρωτικὸς σχέσεις μ' ἕνα Χροστιανόν, τὸν Ἰταλὸν Καρατέτο, ἀξιωματικὸν τοῦ μηχανικοῦ σὺν ὑπαρξείᾳ τοῦ Ἀλῆ Πασσά γιὰ νὰ τὸν χροῖσιν τὰ κάστρα τῶν Ἰωαννίνων. Ἡ νέα σὺν ὁποῖαν ὁ ἱερὸς Νόμος ἐπέβαλε τὴν φοβερὴν ἐκείνη ποινὴν λεγόσταν ὁ Γκιουλοῦμ...»

Μετὰ τὴν ἐκδοσὶ τῆς ἀποφάσεως, οἱ στρατιῶτες ξεσκεπάσανε τὸ πρόσωπό τῆς καὶ τὴν ἐβγάλανε σὺν παζάρι γιὰ νὰ τὴν

ΚΙΝΕΖΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟ

Ἡ γυναίκα ἑνὸς πολεμιστοῦ εἶνε καθισμένη κοντὰ στὸ παράθυρό της. Μὲ καρδιά βαρειά κεντᾷ ἕνα λευκὸ τριαντάφυλλο σ' ἕνα μεταξωτὸ μαξιλάρι. Ἐτρώπησε τὸ δαχτυλὸ της! Τὸ αἷμα τρέχει πάνω στὸ ἄσπρο τριαντάφυλλο, τὸ ὁποῖο γίνεται σιγὰ-σιγὰ δλοκόκκινο!.. Βλέπει τὸ αἷμα κι' ἡ σκέψη της πετάει καὶ ἀνταμώνει τὸν ἀγαπημένο της ποῦ ἦταν στὸν πόλεμο, καὶ ποῦ τὸ αἷμα του ἀλιοκοβάει ἴσως τὸ χιόνι.

Ἐξαφνα ἀκούει τὸν κалπασμὸ ἑνὸς ἀλόγου... Ὁ ἀγαπημένος της γυρίζει ἐπὶ τέλους; Μὰ ὄχι... ὄχι... Εἶνε ὁ πατέρας μιᾶς γειτόνισσας ποῦ γυρίζει ἀπὸ μακρυνὸ ταξίδι.

Καὶ ἡ γυναίκα τοῦ πολεμιστοῦ σκύβει ξανά περισσότερο πάνω στὸ μαξιλάρι, καὶ κεντᾷ μὲ ἀσημένια κλωστή τὰ δάκρυά της ποῦ στάζουν γύρω ἀπὸ τὸ κόκκινο τριαντάφυλλο, ἀπαράλλαχτα μὲ διαμάντια δροσιάς...

ΠΟΛΕΜΟΣ

Πάντα τὴν ἀρχὴ τοῦ φθινοπώρου οἱ ἐχθροὶ μας κατεβαίνουν ἀπ' τὰ βουνὰ τους γιὰ νὰ κατακλύσουν τὴν χώρα μας...

Ἡ πρόσκλησις στὰ ὄπλα ἀντήχησε! Οἱ πολεμιστὰδες μας θὰ περάσουν σὲ λίγο τὰ Μεγάλα Τείχη καὶ δὲν θὰ σταματήσουν παρὰ στὴν ἔρημο τοῦ Κομπί.

Ἐκεῖ κάτω δὲν θὰ ἰδοῦν παρὰ μόνον τὴν ἀδιάφορη σελήνη. Ἐκεῖ κάτω πῶς θ' ἀνατριχιάσουν τὴν ὥρα ποῦ ἡ δροσιά πῆζει στὰ σπαθιά καὶ στὶς ἀρματωσιές! Νεες γυναῖκες μὴν κλαῖτε! Γιατὶ ἀν ἀρχίσετε τὰ κλάμματα, θὰ πρέπει νὰ κλάψετε πάρα πολὺ καὶ πάρα πολὺ, γιατί πολλὰ παλληκάρια ἔπεσαν, γιατί πολλοὶ σκοτώθηκαν ἀπ' τοὺς ἀγαπημένους μας...

Σφίχτε τὶς καρδιές σας... Ὑπομονή... Τὰ παιδιά μας θὰ ἐκδιηθῶν τοὺς πατεράδες των...

ΧΙΝΟΠΩΡΙΑΤΙΚΟ ΡΟΔΟ

Στὰ βουνά, τὰ ξεραμένα φύλλα ἀρχίζουν νὰ στριφογυρνᾶνε. Ἐλα μαζί μου ὡς τὴν κορφή τοῦ πύργου αὐτοῦ... Ἀπὸ τὸ μέρος τῆς θάλασσας, θὰ κοιτάξουμε τὰ γκριζὰ σύννεφα ποῦ τὰ ξεσκίζει ὁ ἄνεμος, καὶ τὸ χυνόπωρο θὰ μᾶς μελαγχολήσει.

Σὰν μερμηγκία ἀναρίθμητα τὰ στίφη τῶν Ταρτάρων σιμώνουν στὰ σύνορα τοῦ Κομπί.

Νὰ ποῦ ἐπιστρέφει ὁ πρέσβυς τοῦ Χάν... Περνᾷ τὴν πύλη Ἰοῦ-μέν.

Θὰ ξαναἰδοῦμε τάχα ὄλους αὐτοὺς ποῦ θὰ πάρη ὁ πόλεμος; Ὡ σὺ, ὦραϊε πολεμιστή, γιατί νὰ μοῦ ρίξεις τὸ ὠραῖο αὐτὸ χινοπωριάτικο ρόδο;

Μ' ἀγαποῦσες;

Καὶ μοῦ τῶθειξες τώρα ποῦ φεύγεις;

Ὡ ὦραϊε πολεμιστή, ἀν γυρίσης θὰ κοιμηθῆς στὴν ἀγκαλιά μου, ὄσες νύχτες θαλήσεις...

ὄψ' ὄλος ὁ κόσμος. Τοῦτο εἶνε ἡ μεγαλειτέρα ἀτίμωση γιὰ μιὰ Ὀθωμανίδα... Ἐπειτα τὴν ὠδηγήσανε ἔξω ἀπὸ τὴν πόλι, σὲ μιὰ μικρὴ πεδιάδα, καὶ πίσω της ἀκολουθοῦσε ὁ Μουσουλμανικὸς ὄχλος μὲ βροσιές καὶ μὲ κατάρες... Πρὶν φτάσει στὸν ἀπαίσιον τόπον, τὴν ἐγύμνωσαν ὡς τὴ μέση· οἱ μεγάλοι μαῦροι πλόκαμοι τῶν μαλλιών της χυθῆκανε γύρω στὸ λαιμὸ καὶ στοὺς μαργαριταρένιους ὤμους της. Τὰ μεγάλα της μάτια ποῦ κοιτάζανε τοὺς δαίμονες της εἶχαν ἀπειρη θλίψη. Μὲ φωνὴν τρεμάμενη ζητοῦσε ἔλεος: «— Ἀμάν! Ἄμάν!...» Ἐὰν μποροῦσε κανεὶς νὰ ὑποθέσῃ δεῖ ἡ θεὰ της τὴ στιγμή ἐκείνη θ' ἀφώπλιζε καὶ Τούρκους στὴν ἐκδίκειά τους, Ἐὰ μαλάκωνε τὶς καρδιές τους. Ἀλλ' ὄχι! Ἀναγκάστηκε ἡ δυστυχισμένη νὰ καταβῆ σ' ἕνα λάκκο ἐπίπεδες σκαμμένο γιὰ νὰ γείνη ὁ τάφος της.

Καὶ ἀμέσως οἱ βάρβαροι Ὀθωμανοὶ ἄρχισαν νὰ τὴν πετροβολοῦν καὶ συγχρόνως νὰ φωνάζουν ἀισχυρότατες βροσιές καὶ κατάρες... Ἐτοὶ ἐβασανίσθηκε ἕνα τέταρτο τῆς ὥρας, γιατί τὰ λιθάκια πέφτανε βροχὴ ἐπάνω της καὶ τὴ χτυποῦσαν πρὸ πάντων οὗτος ὤμος καὶ τὸ ὀβέροκο...

Ἐπὶ τέλους, ἕνας Ἀλβανὸς στρατιώτης, ἴσως πεῖδι φιλόθερος ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἔπρηξε ἕνα μεγάλο κοτρώνι, τῆς τέρφειξε στὸ κεφάλι καὶ ἔδα σὲ τέλος στὰ βδοανά της. Σὲ λίγο ἡ Γκιουλοσὺμ σκεπάστηκε μ' ἕνα σωρὸ πέτρες. Ὁ φανατικὸς ὄχλος ἔφυγε ἡσυχῶς κι' εὐχαριστημένους.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

Ὁ Κίπλιγκ καὶ ὁ κουρέας του

Ὁ διάσημος ἄγγλος συγγραφεὺς Ρυντιὰρ Κίπλιγκ μῆκε κάποτε σ' ἕνα κουρέιον γιὰ νὰ ξυρισθῆ. Ὁ καταστηματάρχης ποῦ τὸν ἀνεγνώρισε τοῦ ἔκαμε ἕνα σωρὸ περιποιήσεις καὶ τοῦ ζήτησε στὸ τέλος, ἀντὶ πληρωμῆς ἕνα αὐτόγραφο.

— Ἔξερθε, τοῦ εἶπε, ἡ ρεκλάμα εἶνε σήμερον τὸ πᾶν, θὰ κρεμάσω τὸ αὐτόγραφο σας στὴν βιτρίνα μου.

— Εὐχαριστῶς, εἶπε ὁ Κίπλιγκ. Καὶ ἔγραψε τὸ ἐξῆς:

«Σὲ τοῦτο ἐδῶ τὸ κατάστημα, δὲν θὰ πιστεῖται ποτέ, ἀν δὲν μοῦ τὸ βεβαίωνε ὁ κουρέας ὅτι μὲ ξύρισαν μὲ ξυράφι.»

Ὁ καταστηματάρχης πῆρε τὸ αὐτόγραφο καὶ τὸ διάβασε γεμάτος χαρὰ.

— Ἀλήθεια, εἶπε στὸν συγγραφέα, δὲν αἰσθανθήκατε τὸ ξυράφι μου;

— Τὸ αἰσθάνθηκα καὶ τὸ παρααισθάνθηκα, μὰ ὄχι σὰν ξυράφι ἀλλὰ σὰ γυαλί! ἀπάντησε ὁ Κίπλιγκ.

***

Τὸ ἀνάστημα τοῦ Μπαλζάκ

Ὁ Μπαλζάκ ἔκαμε κάποτε πολλοὺς ἐχθροὺς ἐξ αἰτίας μιᾶς δίκης του μὲ τὸν διευθυντὴν ἑνὸς περιοδικοῦ τῶν Παρισίων. Ἀπὸ παντοῦ τοῦ ρίχτηκαν καὶ τὰ φύλλα ἦσαν γεμάτα ἀπὸ γελοιογραφίες τοῦ ἰδιοτινοῦ του βίου.

Ὁ Μπαλζάκ ἦταν χοντρός καὶ κοντός, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον διευκόλυνε πολὺ τὸ ἔργον τῶν γελοιογράφων. Τότε ἕνας φίλος του τοῦ εἰδειξε μιὰ καρικατοῦρα ποῦ σατύριζε τὸ κοντὸ του ἀνάστημα.

— Οἱ μεγάλοι ἄνδρες, ἀπάντησε ὁ Μπαλζάκ, εἶνε σχεδὸν πάντοτε κοντοί. Τὸ κεφάλι πρέπει νὰ εἶνε κοντὰ στὴν καρδιά, γιὰ νὰ ἐργάζεται μαζί της.

***

Ἡ ἀφηρημάδα τοῦ Μπετόβεν

Ὁ Μπετόβεν ὅταν ἦταν στὴν Βιέννην ἔτρωγε πάντοτε στὸ ἴδιο ξενοδοχεῖο. Φυσικὰ τὰ γκαρσόνια εἴξεραν πολὺ καλά ὄλες τῆς ἰδιοτροπίας του.

Ἐνα βράδυ μῆκε στὸ ἐστιατόριο καὶ ζήτησε τὸν κατάλογο. Ἐξαφνα ὁμως τοῦ ἔρχεται μιὰ ἐμπνευσις, ἀφήνει τὸν κατάλογο καὶ ἀρχίζει νὰ συνθέτει μὲ τὸ μολύβι.

— Ὑστερα ἀπὸ πολὺ ὥρα φωνάζει τὸ γκαρσόνι.

— Τὸ λογαριασμό, τοῦ λέει.

Τὸ γκαρσόνι τὸν κύτταξε μὲ ἐκπληξι.

— Ποῖο λογαριασμὸ; τὸν ρωτᾷει ξαφνιασμένο.

— Τὸ λογαριασμὸ τοῦ φαγητοῦ μου.

— Μὰ δὲν ἐφάγατε ἀκόμη.

Ὁ Μπετόβεν, μέσ' στὴν ἀφηρημάδα του, νόμιζε πῶς εἶχε φάει, τὴν ὥρα ποῦ συνθέτετε.

***

Ἐνα ἐπεισόδιον τοῦ Λαμαρτίνου

Στὰ 1848, μιὰ ἐπιτροπὴ γυναικῶν τοῦ λαοῦ ἐζήτησε νὰ δῆ τὸ Λαμαρτίνο, στὴ Νομαρχία. Ὅταν παρουσιασθῆκαν στὸν πολιτικὸ καὶ ποιητὴ, μιὰ ἀπ' αὐτὲς ἔλαβε τὸν λόγο:

— Πολίτα, εἶπε, πολλὲς γυναῖκες ἀποφάσισαν νὰ σοῦ στείλουν μιὰ ἐπιτροπὴ γιὰ νὰ σοῦ ἐκφράσουν τὸν θαυμασμὸ ποῦ τοὺς ἔχεις ἐμπνεύσει. Εἴμαστε πενήντα ἐδῶ, καὶ ἐν ὀνόματι ὄλων τῶν ἄλλων, ἔχουμε τὴν ἐντολὴ νὰ σὲ φιλήσωμε.

Οἱ γυναῖκες αὐτὲς δὲν εἶταν ὦραϊες. Ἡ σκέψις ὅτι θὰ τὸν φιλοῦσαν ὄλες αὐτὲς οἱ μεγάιρες, δὲν ἄρρεσε διόλου στὸ Λαμαρτίνο ὁ ὁποῖος τοὺς ἀπάντησε:

— Πολίτιδες, σὰς εὐχαριστῶ γιὰ τὰ αἰσθημάτα σας. Ἐπιτρέψτε μου ὁμως νὰ σᾶς πῶ πῶς τέτοιες λεβέντισες καὶ πατριώτισσες σὰν κι' ἐσᾶς δὲν εἶνε γυναῖκες ἀλλ' ἄντρες. Καὶ οἱ ἄντρες δὲν ἀλλάζουν φιλήματα· δίνουν μεταξὺ τους τὸ χέρι—καὶ τοὺς ἔτσινε τὸ χέρι.

Κι' ἔτσι, κολακευόντάς τες, ὁ ποιητὴς ἀπέφυγε πενήντα φιλήματα... δυσάρεστα.

***

Ὁ Μίλτων κι' οἱ γυναῖκες

Ὁ Μίλτων ὅταν εἶχε τυφλωθεῖ, παντρεύθηκε γιὰ τρίτη φορὰ. Ἡ γυναίκα του εἶταν ὦραιότητα, ἀλλὰ πολὺ γρινιαρά.

Μιὰ μέρα, ὁ λόρδος Βούκιγχαμ τοῦ εἶπε, γιὰ νὰ τὸν κολακεύσῃ, πῶς ἡ γυναίκα του εἶταν ὡστὸς τριαντάφυλλο.

— Δὲν μπορῶ, ἀπάντησε μελαγχολικὰ ὁ ποιητὴς, νὰ τὸ δῶ αὐτὸ τὸ τριαντάφυλλο, τὸ νιώθω ὁμως ἀπ' τὰ γκάθια του...